

ІНВЕСТИВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯК ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ

Соціальна політика держави має здатність активно впливати на економічне зростання збільшуючи сукупний попит, підвищуючи продуктивність людського капіталу, поліпшуючи імідж підприємницького середовища та привабливість інвестиційного клімату. Здійснення економічної політики без урахування потреб соціального розвитку, як це відбувалося в Україні, закономірно призводить не лише до гальмування економічного зростання держави, але й до руйнування як економіки, так і соціальної сфери в цілому.

Криза платоспроможного попиту, вузькість внутрішнього ринку обґрунтовують можливість та необхідність використання активної соціальної політики в Україні як провідного фактора економічного зростання. Поетапне погашення заборгованостей з грошових виплат, індексація доходів малозабезпечених верств населення не тільки підвищать довіру до уряду, оздоровлять соціальний клімат у суспільстві, але за додержання певних умов можуть частково зняти перешкоди зростання попиту в нашій країні [1, с. 41].

Процеси інвестування, без яких не забезпечується економічне зростання, не лише тісно пов'язані з активізацією соціальної політики, але є як її метою, так і наслідком. Вітчизняне інвестування має певні вади через неефективне використання інвестиційних джерел на підприємствах та слабкий фінансовий стан останніх. За умов збереження значних обсягів кредиторської заборгованості та надмірного фіскального навантаження, кошти, які надходять до підприємств внаслідок послаблення монетарної політики та збільшення платоспроможності населення, одразу переміщуються до державного бюджету, не забезпечуючи вирішення найнеобхідніших соціальних програм. Збільшення соціальних видатків без забезпечення сприятливого підприємницького та інвестиційного клімату неспроможне розірвати замкнене коло соціального забезпечення. Вилучення коштів у підприємств на першому етапі дає змогу профінансувати ключові

соціальні потреби та збільшити за рахунок цього споживчий попит, проте на другому етапі більшість додаткових надходжень у підприємств знову вилучається, перешкоджаючи їхньому інвестиційному розвитку та розширенню виробництва. Сучасне експортноорієнтоване зростання органічно пов'язане з моделлю соціального забезпечення, за якого значні обсяги експорту продукції сировинних галузей сприяють наповненню державного бюджету ліквідними ресурсами, а також ввозу в країну іноземної валюти. Однак значне фіскальне навантаження на інші галузі за умов збереження вузького внутрішнього ринку, високої реальної процентної ставки комерційних банків (яка в макроекономічному сенсі є відображенням дорогої гривні) зберігають кризу ліквідності та перешкоджають розвитку підприємств, орієнтованих на внутрішній ринок. Експортноорієнтована модель також обумовлює ревальвацію гривні, яка не перешкоджає низькотехнологічному енергомісткому експорту, проте пригнічує конкурентоспроможність продукції складних виробництв та споживчих товарів.

Перехід до реальної соціальної політики вимагає розвитку внутрішнього ринку, підвищення конкурентоспроможності національного виробника з метою збільшення зайнятості та підвищення доходів населення. Ці зрушення неодмінно пов'язані зі зміною експортної моделі зростання, диверсифікацією та вдосконаленням структури експорту, збільшенням імпорту інвестиційної продукції.

Видається очевидним, що нагромадження в рамках як поширення страхової системи, так і безпосереднього введення платності за послуги освіти та охорони здоров'я, перетворення системи пільг на адресну грошову допомогу тощо приведе в рамках існуючої обмежувальної моделі до падіння платоспроможного споживчого попиту на внутрішньому ринку. При цьому запровадження страхових фінансових схем зовсім не обов'язково сприятиме зростанню інвестиційного попиту. Адже перетворення заощаджень на реальні інвестиції вимагає досконалого фондового ринку та сприятливого інвестиційного клімату [2, с. 5–6].

Забезпечення соціальної стабільності та факторної продуктивності людського капіталу як головні наслідки ефективної соціальної політики є необхідними умовами як отримання належного рівня доходів економічно активним населенням, так і надання необхідного соціального забезпечення.

Національний капітал, який працює в реальному секторі української економіки, зайнятий виробництвом як споживчої, так і інвестиційної продукції, а банківський та фінансовий капітали, орієнтовані на довгострокову діяльність в Україні, мають предметну зацікавленість у розвитку платоспроможності населення, здійсненні соціальних витрат з державного бюджету, підтриманні стабільних та безпечних умов підприємництва та інвестиційного клімату.

Пошук соціального консенсусу навколо завдань довготривалого стійкого соціально-економічного розвитку українського суспільства є одним з визначальних завдань як державної соціальної політики в Україні, так і усіх політичних та економічних сил, орієнтованих на соціальний прогрес. Це пояснюється тим, що у найближчому майбутньому глобальна політика визначатиметься приналежністю до тієї чи іншої ідентичності, роль національних еліт зростатиме, оскільки на них лягатиме основний тягар відповідальності за збереження культурного обличчя нації, і саме національні еліти захищатимуть національні культури від уніфікації та оберігатимуть культурні традиції від нівелювання у глобальному середовищі. Водночас на національну еліту покладається не менш важливий обов'язок: повноправно, а отже – конкурентоспроможно, інтегруватися у глобальну систему співіснування, співпраці як високотехнологічне, високотехнологічне суспільство. Для цього насамперед треба перетворити освіту і науку в пріоритетну сферу, здатну примножувати інтелектуальний ресурс країни, формувати високий науково-технічний потенціал. Становлення України як демократичної держави європейського вибору з високим рівнем добробуту населення передбачає інтенсивне примноження інтелектуального потенціалу нації. А це вимагає забезпечення державного пріоритету в розвитку культури, освіти й науки. Сучасна наука детермінує процеси індустріалізації, стимулює виникнення інформаційного суспільства, а отже, неминуче активізує формування суспільства знань. Очевидно, що національна освітянська і наукова сфера мають бути найважливішим об'єктами довгострокових капіталовкладень і пріоритетами розвитку національної економічної політики.

Інтересам української держави відповідає потреба пояснення і обґрунтування думки, що основою прогресу українського суспільства є консолідація українського народу, згуртування

нації, бо в глобалізаційних процесах наш потенціал визначатиме рівень освіченості нації, здатність її реалізовувати і розвивати прогресивні технології нового інформаційного суспільства. Слід гостро ставити питання про відповідальність системи освіти і науки – а ці сфери взаємозалежні, невіддільні – перед українським суспільством і – рівнозначно – про відповідальність суспільства й держави за динамічний розвиток цієї сфери [3, с. 33].

Отже, інвестування соціального розвитку в Україні є вкрай необхідним елементом для того щоб вчасно повернути процеси глобалізації світової економіки на користь людини, прискорити її соціально-економічний прогрес з урахуванням самоіндентичності. Інноваційне оновлення соціального розвитку під впливом науки і освіти формує інтелектуальний потенціал нації, який здатний вирішувати найактуальніші проблеми трансформаційних змін.

Література

1. Шаульська Л. Проблеми та напрями формування концептуальних засад соціальної держави // Україна: аспекти праці. – 2005. – № 1. – С.41–47.
2. Трансформаційні процеси та економічне зростання в Україні / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця. – Х.: Форт, 2003. – 440 с.
3. Гнибіденко І. Соціальний вимір в умовах глобалізації як засіб забезпечення соціального захисту та прав людини. – 2005. – № 2. – С.33–38.